

रागी कर्मफलप्रेषुर्लुब्धो हिंसात्मकोऽशुचिः । हर्षशोकान्वितः कर्त्ता राजसः परिकीर्तितः ।

अयुक्तः प्राकृतः स्तब्धः शठो नैकृतिकोऽलसः । विषादो दीर्घसूत्रो च कर्त्ता तामस उच्यते ।

बुद्धेर्भेदं धृतेष्वैव गुणतस्त्रिविधं शृणु । प्रोच्यमानमशेषेण पृथक्त्वेन धनञ्जय ।

प्रवृत्तिश्च निवृत्तिश्च कार्याकार्ये भयाभये । बन्धं मोक्षश्च या वेत्ति बुद्धिः सा पार्थ सात्त्विकी ।

यथा धर्ममधर्मश्च कार्यञ्चाकार्यमेव च । अयथावत् प्रजानाति बुद्धिः सा पार्थ राजसी ।

अधर्मं धर्ममिति या मन्यते तमसावृता । सर्वार्थान् विपरीतांश्च बुद्धिः सा पार्थ तामसी ।

धृत्या यथा धारयते मनःप्राणेंद्रियक्रियाः । योगेनाव्यभिचारिण्या धृतिः सा पार्थ सात्त्विकी ।

यथा तु धर्मकामार्थान् धृत्या धारयतेऽर्जुन । प्रसङ्गेन फलाकाङ्क्षी धृतिः सा पार्थ राजसी ।

यथा स्वप्नं भयं शोकं विषादं मदमेव च । न विमुञ्चति दुर्मेधा धृतिः सा पार्थ तामसी ।

सुखं त्विदानीं त्रिविधं शृणु मे भरतर्षभ । अभ्यासाद्रमते यत्र दुःखान्तश्च निगच्छति ।

यत्तदग्रे विषमिव परिणामेऽमृतोपमं । तत्सुखं सात्त्विकं प्रोक्तमात्मबुद्धिप्रसादज ।

विषयेन्द्रियसंयोगात् यत्तदग्रेऽमृतोपमं । परिणामे विषमिव तत्सुखं राजसं स्रुतं ।

यदग्रे चानुबन्धे च सुखं मोहनमात्मनः । निद्रालस्यप्रमादोत्थं तत्तामसमुदाहृतं ।

न तदस्ति पृथिव्या वा दिवि देवेषु वा पुनः । सत्त्वं प्रकृतिर्जैर्मुक्तं यदेभिः स्यात् त्रिभिर्गुणैः ।

ब्राह्मणक्षत्रियविशां शूद्राणाञ्च परन्तप । कर्माणि प्रविभक्तानि स्वभावप्रभैर्गुणैः ।

शमो दमस्तपः शौचं चान्तिरार्जवमेव च । ज्ञानं विज्ञानमास्तिक्यं ब्रह्मकर्म स्वभावजं ।

शौर्यं तेजो धृतिर्दाक्ष्यं युद्धे चाप्यपलायनं । दानमीश्वरभावश्च चात्तकर्म स्वभावज ।

कृषिगोरक्ष्यवाणिज्यं वैश्यकर्म स्वभावजं । परिचर्यात्मकं कर्म शूद्रस्थापि स्वभावजं ।

स्वे स्वे कर्माण्यभिरतः संसिद्धिं लभते नरः । स्वकर्मणि रतः सिद्धिं यथा विन्दति तच्छृणु ।

यतः प्रवृत्तिर्भूतानां येन सर्वमिदन्ततः । स्वकर्मणा तमभ्यर्च्य सिद्धिं विन्दति मानवः ।

श्रेयान् स्वधर्मे विगुणः परधर्मात् स्वनुष्ठितात् । स्वभावनियतं कर्म कुर्वन्नाप्नोति किल्बिषं ।

सहजं कर्म कौन्तेय सदोषमपि न त्यजेत् । सर्वारम्भा हि दोषेण धूमेनाग्निरिवावृताः ।

असक्तबुद्धिः सर्वत्र जितात्मा विगतस्पृहः । नैष्कर्म्यसिद्धिं परमां सन्न्यासेनाधिगच्छति ।

सिद्धिं प्राप्नोति यथा ब्रह्म तथाप्नोति निबोध मे । समासेनैव कौन्तेय निष्ठा ज्ञानस्य या परा ।

बुद्ध्या विशुद्धया युक्तो धृत्यात्मानं नियम्य च । शब्दादीन् विषयांस्त्यक्त्वा रागद्वेषौ व्युदस्य च ।

विविक्तसेवी लज्जाशी यतवाक्कायमानसः । ध्यानयोगपरो नित्यं वैराग्यं समुपाश्रितः ।

अहङ्कारं बलं दर्पं कामं क्रोधं परियहं । विमुच्य निर्भयः शान्तो ब्रह्मभूयाय कल्पते ।

ब्रह्मभूतः प्रसन्नात्मा न शोचति न काङ्क्षति । समः सर्वेषु भूतेषु मद्भक्तिं लभते परां ।

भक्त्या मामभिजानाति यावान् यश्चास्मि तत्ततः । ततो मां तत्त्वतो ज्ञात्वा विशते तदनन्तरं ।

सर्वकर्माण्यपि सदा कुर्वाणो मद्गुपाश्रयः । मत्प्रसादादवाप्नोति शाश्वतं पदमव्ययं ।